

Yritysturvallisuusselvitykset

Käsikirja yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta pääesikunnassa

14. Turvallisuusjohdon koulutusohjelma

Projektityö

Reijo Kaariste

Puolustusvoimat

Helsinki 5.5.2017

Aalto University Professional Development – Aalto PRO

Tiivistelmä

Suomessa on ollut 1.1.2015 alkaen voimassa turvallisuusselvityslaki, joka mahdollistaa henkilöturvallisuusselvitysten lisäksi tekemään myös yritysturvallisuusselvityksiä. Yritysturvallisuusselvityksessä selvitetään yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuutta ja sitoumuksenhoitokykyä sellaisten yritysten osalta, jotka viranomaisen sopimuskumppanina saavat luokiteltuja salassa pidettäviä tietoja.

Pääesikunta tekee yritysturvallisuusselvitykset niistä yrityksistä, jotka hoitavat, tai joiden on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää, tai jotka muutoin liittyvät puolustusvoimien hankintoihin.

Yhteiskunnassa on paljon kriittisiä toimintoja, joita ei hoideta julkishallinnossa. Mainitut toiminnot ovat usein yksityisomistuksessa ja tästä syystä yksityisillä yrityksillä on ja tulevaisuudessa tulee vielä suuremmassa määrin olemaan merkittävä vastuu elintärkeiden toimintojen ylläpitämisessä.

Yritysturvallisuusselvityksen tarkoituksena on, että Suomi ja suomalaiset yritykset voivat kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä osoittaa olevansa luotettavia ja turvallisia sopimuskumppaneita. Luotettavuutta voi osoittaa viranomaisen tekemän yritysturvallisuusselvityksen perusteella yritykselle myönnettyllä yritysturvallisuusselvitystodistuksella.

Tässä projektityössä selvitetään ja kuvataan millä perusteilla ja toimivaltuuksilla yritysturvallisuusselvityksiä tehdään, minkälaista ohjeistusta selvitysmenettelyyn liittyy ja miten yritysturvallisuusselvitykset pääesikunnassa tehdään.

Avainsanat:

yritysturvallisuusselvitys, yritysturvallisuusselvitystodistus, toimivaltainen turvallisuusviranomainen

Sisältö

1	Johdanto	1
1.1	Yritysturvallisuusselvitysmenettelyn taustaa	1
1.2	Projektityön tavoite	2
1.3	Tiedonkeruu, lähdeaineisto ja rajaus	2
1.4	Käsikirjaan liittyvien käsitteiden määrittely	3
2	Yritysturvallisuusselvitykset.....	5
2.1	Yritysturvallisuus - historiasta nykypäivään	5
2.2	Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön osasta sekä siihen liittyviksi laeiksi HE 57/2013	6
2.3	Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2014 vp	7
2.4	Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 3/2014 vp	8
2.5	Turvallisuusselvityslaki 726/2014	9
2.6	Puolustusvoimien ohjeet ja määräykset	10
2.6.1	Pääesikunnan operatiivinen osasto	11
2.6.2	Pääesikunnan tiedusteluosasto	12
2.7	Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille	12
3	Käsikirja yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta pääesikunnassa...	14
3.1	Perusteet yritysturvallisuusselvityksien laatimisesta	14
3.2	Yritysturvallisuusselvityksen hakeminen	14
3.3	Yritysturvallisuusselvityksen laatiminen	16
3.3.1	Luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arviointi	16
3.3.2	Yrityksen hallinnollisen turvallisuuden arviointi	20
3.3.3	Yrityksen tilaturvallisuuden tarkastus	21
3.3.4	Yrityksen tietojärjestelmäturvallisuuden tarkastus	21
3.4	Yritysturvallisuusselvitystodistus	22
3.5	Turvallisuusselvitysmenettelyn päättäminen	23
3.6	Muiden kuin pääesikunnan toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen antama yritysturvallisuusselvitystodistus	23
3.7	Turvallisuustodistuksen peruuttaminen	24
4	Yhteenveto	25
	LÄHTEET.....	28
	LIITTEET	29

1 Johdanto

1.1 Yritysturvallisuusselvitysmenettelyn taustaa

Laki turvallisuusselvityksistä (726/2014) tuli voimaan 1.1.2015. Lailla kumottiin vuonna 2002 säädetty laki turvallisuusselvityksistä (177/2002). Uusi laki säätelee paitsi henkilöiden, nyt myös yritysten luotettavuuden arviointinäiden taustoja viranomaisvoimin selvittämällä. Lain¹ tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuhun niihin verrattavaa yleistä etua, erittäin merkittävää taloudellista etua, tai edellä tarkoitettujen etujen suojaamiseksi toteutettavia turvallisuusjärjestelyjä. Yleisenä tavoitteena on tehostaa kokonaisturvallisuutta vahvistamalla yleistä turvallisuutta, edistämällä yritysturvallisuutta ja kehittämällä tietoturvallisuutta valtionhallinnossa. Kansainvälisissä sopimuksissa ja säädöksissä on usein velvoitteita huolehtia sekä henkilöturvallisuudesta, että yritysturvallisuudesta. Tehtävillä toimilla varmistetaan henkilöiden ja yritysten luotettavuudesta.

Laki sisältää säännökset yritysturvallisuusselvityksistä², joiden avulla selvitetään yrityksen vastuuhenkilöiden taustoja, tietoturvallisuuden tasoa yrityksessä ja yrityksen sitoumuksenhoitokykyä. Yritysturvallisuusselvitys voidaan laatia yrityksestä, joka viranomaisen sopimuskumppanina saa luokiteltuja³ salassa pidettäviä tietoja. Selvitysmenettely kohdistuu laajasti yrityksen toimintaan. Osana yritysturvallisuusselvitysmenettelyä laaditaan vastuuhenkilöistä henkilöturvallisuusselvitys, lisäksi selvityksen kohteena ovat yrityksen toimitilat, tietojärjestelmät, tietoliikennejärjestelyt sekä muut tietoturvallisuuden tasoon liittyvät järjestelyt.

¹ Turvallisuusselvityslaki 726/2014

² Hallituksen esitys HE 57/2013

³ Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta 1030/1999 ja Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa 681/2010

Yritysturvallisuusselvityksen tekemisestä päättää yleisesti suojelupoliisi. Pääesikunta voi päättää yritysturvallisuusselvityksen tekemisestä silloin, kun yritys hoitaa tai sen on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää tai yritys liittyy puolustusvoimien hankintoihin.

1.2 Projektityön tavoite

Projektityö tavoitteena on laatia käsikirja yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta pääesikunnassa. Käsikirja on ymmärrettävä, helppolukuinen ja käyttökelpoinen. Käsikirja antaa riittävät perusteet yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta ja yleiskäsityksen siitä, miten turvallisuusviranomaiset tässä kontekstissa toimivat kansallisella ja kansainvälisellä tasalla maassamme.

Käsikirjasta selviää, millä tarkkuudella yritysturvallisuusselvitysmenettelyä on säädetty lain tasolla, millä perusteilla lainsäätäjät on lain säätänyt, miten yritysturvallisuusselvitykset tehdään kansallisesti ja miten niihin liittyy kansainvälinen ulottuvuus. Käsikirja voi toimia uuden henkilön perehdyttämisen apuvälineenä.

Käsikirjan sisältö jakaantuu kolmeen lukuun. Johdanto käsittelee asiaesityksen lisäksi projektityön teknistä esittelyä. Toinen luku käsittelee perusteita yritysturvallisuusselvityksestä. Minkälaisia perusteluita hallitus on esityksessään eduskunnalle laista esittänyt? Minkälaista ohjeistusta viranomaiset ovat lain pohjalta laatineet? Kirjoittaja on valinnut kustakin lähteestä keskeisimmät asiat esille otettavaksi. Miksi ja mitä toimenpiteitä tehdään? Miten asia tehdään lain edellyttämällä tavalla? Kolmas luku on varsinainen käsikirja, josta selviää yksityiskohtaisemmin toimintaprosessi puolustusvoimissa. Miten puolustusvoimien toimeksiannosta toimiva yritys pääsee yritysturvallisuusselvitysprosessiin ja miten prosessi toimii?

1.3 Tiedonkeruu, lähdeaineisto ja rajaus

Käsikirjaa varten tutustuin yritysturvallisuusselvityksestä kirjoitettuun aineistoon. Aiheesta on lainsäädäntöä ja rajallinen määrä viranomaisten ohjeita ja normeja. Kirjallisuuskatsauksen⁴ tapaan päädyin käytettävään lähdeaineistoon, joka suurelta osin on edellä kuvattua lainsäädäntöä, ohjeita ja normeja. Käsikirja sinällään ei ole tutkimustyö, mutta pyrin käsittelemään

⁴ Hirsjärvi S. et al, Tutki ja kirjoita, 11. painos s.111

aihetta laadullisella⁵ tutkimusotteella. Aineistoa käsiteltäessä käytin teorialähtöistä sisällönanalyysia⁶. Sisällönanalyysissä aineisto järjestetään tiiviiseen muotoon, siten että aineiston informaatio ei katoa. Analysoinnin tarkoituksena on lisätä informaatioarvoa, niin että laajasta aineistosta saadaan yhtenäinen, selkeä informaatiokokonaisuus.

Käsikirja on rajattu käsittelemään vain kansallisia yritysturvallisuusselvityksiä. Henkilöturvallisuusselvityksiasiaa käsitellään ainoastaan tilanteessa, jossa ne liittyvät yrityksen vastuuhenkilöistä tehtäviin turvallisuusselvityksiin. Liittyminen kansainväliseen toimintaan kuvataan yleisellä tasolla.

1.4 Käsikirjaan liittyvien käsitteiden määrittely

Tässä käsikirjassa tarkoitetaan:

Yritysturvallisuudella yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuutta.

Yritysturvallisuustoiminnalla toimia joilla voidaan suojata yritysten tärkeitä arvoja kuten henkilöitä, tietoa, mainetta, omaisuutta ja ympäristöä.

Yritysturvallisuusselvityksellä yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuuden, yrityksen tietoturvallisuuden tason sekä sitoumuksenhoitokyvyn arvioimiseksi laadittavaa selvitystä.

Henkilöturvallisuusselvityksellä henkilön nuhteettomuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi laadittavaa selvitystä.

Turvallisuusselvityksellä henkilöturvallisuusselvitystä ja yritysturvallisuusselvitystä.

Yrityksen vastuuhenkilöllä henkilöä, joka merkitään viranomaisen julkiseen rekisteriin yhtiömiehenä, vastuullisena yhtiömiehenä, toimitusjohtajana, yrityksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä tai henkilöä, jolla on prokura- ja nimenkirjoitusoikeus.

Yritysturvallisuusselvityshakemuksella viranomaisen laatimaa määrämukoitoista hakemusta.

⁵ Hirsjärvi S. et al, Tutki ja kirjoita, 11. painos s.152

⁶ www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2html (30.3.2017)

Yritysturvallisuusselvitystodistuksella viranomaisen yritysturvallisuusselvityksen perusteella yritykselle myöntämää todistusta. Henkilöturvallisuustodistuksella viranomaisen henkilölle myöntämää todistusta, jolla todistetaan, että henkilön luotettavuus on arvioitu hänestä laaditun turvallisuusselvityksen perusteella.

Kansallisella turvallisuusviranomaisella (NSA, National Security Authority) kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetulla lailla (588/2004) määrättyä ulkoasiainministeriössä toimivaa turvallisuusviraomaista.

Kansallisella tietoturvallisuusviranomaisella (NCSA, National Communications Security Authority) viestintävirastossa toimivaa turvallisuusviranomaista, joka vastaa turvaluokitellun aineiston sähköiseen tiedonsiirtoon ja -käsittelyyn liittyvistä turvallisuusasioista. Määrätyllä turvallisuusviranomaisella (DSA, Designated Security Authority) kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetulla lailla (588/2004) määrättyä puolustusministeriössä, suojelupoliisissa, pääesikunnassa tai viestintävirastossa toimivaa turvallisuusviranomaista.

2 Yritysturvallisuus selvitykset

2.1 Yritysturvallisuus - historiasta nykypäivään

Yritysturvallisuus on yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuutta. Yritysturvallisuustoiminnalla suojataan yrityksen tärkeitä arvoja, keskeinen tehtävä on edistää yrityksen kilpailukykyä ja parantaa tuottavuutta. Miten syntyi yritysturvallisuuskäsite?

”Lähtökohdan muodostaa Suomen Väestönsuojelujärjestön yleinen väestönsuojelutoiminta, sen väestönsuojelukoulutus sekä siitä kehittynyt teollisuuden ja liike-elämän yrityksiin kohdistama suojelutoiminta eli Teli-suojelukoulutus sittemmin yritysturvallisuuskoulutus ja yritysturvallisuustoiminta”. (Kouri I. 2016)

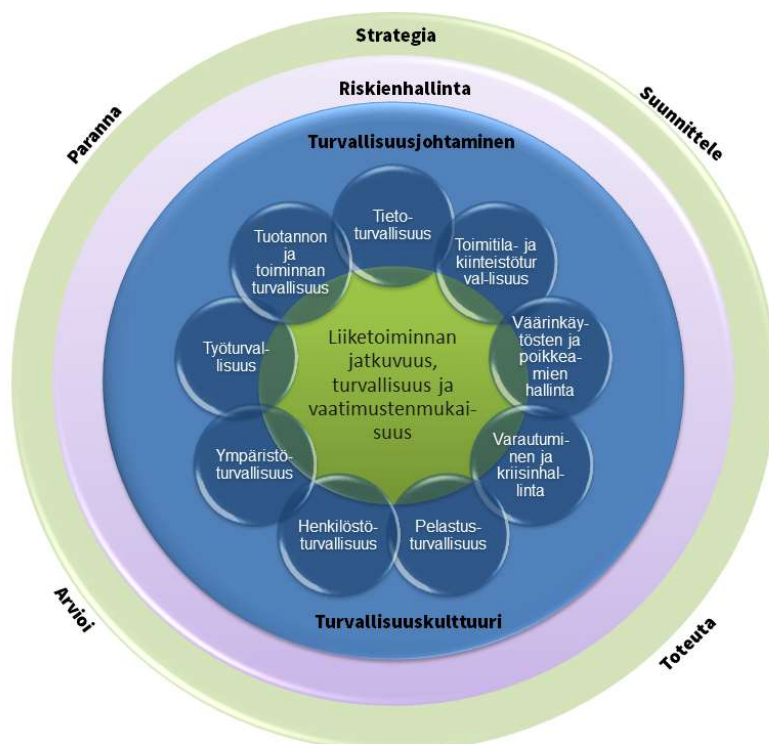
Yritysturvallisuuskäsite syntyi välivaiheiden kautta. Ensin, asetustasolla (väestönsuojeluasetus 1971) syntyi yritysten omatoiminen suojeleminen. Vuoden 1973 valtioneuvoston päätöksessä korostettiin yrityksen kokonaissuojelua. Käsitteeksi kokonaissuojelu muotoutui 1980-luvulla. Kokonaissuojelu laajeni myöhemmin kokonaisturvallisuudeksi. Yritysturvallisuuden malli syntyi heti 1990-luvun alussa. Yritysturvallisuus määriteltiin väitöskirjassa⁷.

”Yritysturvallisuus on yrityksen johtamisfunktio kaikkine siihen kuuluvine osa-alueineen ja toimintoineen yrityksen turvallisen olotilan aikaansaamiseksi”. (Pesonen M. 1993)

Yritysturvallisuuden malli vakiintui pian käsitteeksi. Yritysturvallisuudella taataan yrityksen lailliset toimintaedellytykset, taataan tuotannon ja toiminnan häiriöttömyys ja suojataan yrityksen henkilöstöä, omaisuutta, tietoa ja ympäristöä onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikolliselta toiminnalta.

⁷ Pesonen M. (1993) Yrityksen turvallisuusjärjestelyt, Helsinki, Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja

”Käytännön turvallisuustyö on ennalta ehkäisevää toimintaa onnettomuus- ja vaaratilanteiden sekä vahinkojen torjumiseksi ja toimintavalmiuden luomista näiden tilanteiden varalle.” (Kerkko P. 2001)

Kuva 1 Elinkeinoelämän Keskusliitto 2016 - yritysturvallisuus kaikkien toimintojen turvallisuutta

2.2 Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön ja siihen liittyviksi laeiksi HE 57/2013

Oikeusministeriö asetti 1.10.2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus turvallisuusselvityksistä annetun lain uudistamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi turvallisuusselvityslaki, jolla kumottaisiin turvallisuusselvityksistä vuonna 2002 säädetty laki. Mainittuun 2002 lakiin on sen voimassaolon aikana tehty vain pieniä muutoksia muiden lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä. Uudessa laissa säännellään henkilöiden ja nyt myös yrityksen luotettavuuden arviointia.

”Tavoitteena on tehostaa kokonaisturvallisuutta vahvistamalla yleistä turvallisuutta, edistämällä yritysturvallisuutta ja kehittämällä tietoturvallisuutta valtionhallinnossa.

Samalla lähennetään Suomen lainsäädäntöä vastaamaan kansainvälisesti noudatettavaa käytäntöä, tehostaa ja yhtenäistää selvitysmenettelyjä eri vi-

ranomaisissa sekä tehdä se avoimemmaksi ja vuorovaikutteisemmaksi”.
(HE 57/2013)

Turvallisuusselvitysmenettelyn tarkoituksena on suojata keskeisiä yhteiskunnan etuja varmistamalla henkilöstön luotettavuus selvittämällä virkamiesten, työntekijöiden tai työnhakijoiden taustatietoja sekä varmistamalla yritysten luotettavuus ja sitoumuksenhoitokyky. Turvallisuusselvitykset ovat merkittävä keino henkilöstöturvallisuuden toteuttamisena. Turvallisuusselvityksen kohteen yksityisyydensuojaa ja asemaa turvataan laissa eri keinoin. Selvityksen tekeminen edellyttää aina henkilön tai yrityksen kirjallista suostumusta. Suostumus turvaa menettelyn avoimuutta. Luotettavuuden selvittäminen perustuu erityisesti eri viranomaisten rekistereistä saataviin tietoihin. Laissa määritellään yksityiskohtaisesti ne tietolähteet, joita turvallisuusselvitysmenettelyssä saadaan käyttää.

Säännökset yritysturvallisuuden kehittämistä helpottavat yritysten mahdollisuuksia tarjota palvelujaan julkishallinnolle sekä kehittämään niitä vastaamaan myös muiden maiden ja kansainvälisten organisaatioiden hankintoihin liittyviä turvallisuusvaatimuksia. Suomalaisten yritysten mahdollinen osallistuminen kansainvälisiin hankkeisiin paranee.

Jokaisella on oikeus saada tieto, onko hänestä tehty turvallisuusselvitys. Selvityksen kohteella on oikeus pyynnöstä saada myös turvallisuusselvityksen sisältämät tiedot, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Selvityksen kohteella on myös huomautusoikeus mahdollisen tarkastusmenettelyn yhteydessä esiin tulleista seikoista.

2.3 Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2014 vp

Eduskunta on 4.6.2013 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön ja siihen liittyviksi laeiksi (HE57/2013 vp)⁸.

Hallintovaliokunta toteaa yleisperusteluissaan, että ”yhteiskunnan kriittisiä toimintoja ei hoideta yksinomaan julkishallinnossa. Kyseiset toiminnot ovat usein yksityisomistuksessa, minkä vuoksi yksityisillä yrityksillä on merkit-

⁸ Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 16/2014 vp

tävä vastuu yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämisessä”. (HaVM 16/2014 vp)

Valiokunta pitää tärkeänä esityksen tavoitetta vähentää uudella turvallisuusselvityslainsäädännöllä osaltaan yhteiskunnan haavoittuvuutta luomalla entistä tehokkaampi menettely henkilöiden ja yritysten taustojen selvittämiseksi. Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että turvallisuusselvitykset ja niihin liittyvä nuhteettomuuden seuranta tehdään aina selvityksen kohteena olevan henkilön tai yrityksen suostumuksella.

Julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettu laki (1531/2011) oikeuttaa asettamaan hankintakilpailuissa tietoturvallisuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimusten osoittamisessa yksi keino on yritysturvallisuusselvityksen hankkiminen, jonka viranomainen voi hakea. Valiokunta toteaa, että yritysturvallisuusselvitys tai sen perusteella annettava todistus ei voi olla ehdoton edellytys hankintakilpailuun osallistumiselle, vaan viranomainen voi käyttää arvioidessaan vaatimusten täyttymistä muitakin keinoja.

2.4 Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 3/2014 vp

Eduskunta on 4.6.2013 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön sekä siihen liittyviksi laeiksi valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Hallituksen esityksessä katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, mutta ”hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että ehdotuksesta hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto etenkin, koska lakiehdotukseen liittyy useita perusoikeuksien tulkintaa koskevia kysymyksiä”. (PeVL3/2014 vp)

Perustuslakivaliokunta on valiokunnan kannanotoissaan⁹ nostanut seuraavat asiat esille: arvioinnin lähtökohdat, rajoitusperusteen hyväksyttävyyden, suhteellisuusvaatimus, selvityksen kohteen asema, toimivaltaiset viranomaiset, yritysturvallisuusselvitykseen liittyvät tarkastukset, henkilörekistereiden yhdistäminen ja oikeusturva. Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

⁹ Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 3/2014 vp

2.5 Turvallisuusselvityslaki 726/2014

Turvallisuusselvityslainsäädännössä on melko yksityiskohtaisesti säädetty henkilö- ja yritysturvallisuusselvitykset sekä niihin liittyvät todistukset. Lain tarkoituksena on ”parantaa mahdollisuuksia ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua taikka erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua taikka edellä tarkoitettujen etujen suojaamiseksi toteutettavia turvallisuusjärjestelyjä”. (L726/2014 1§)

”Henkilöturvallisuusselvitystä laadittaessa, valmistelussa tullessa esiin, että selvityksen kohde on lainvoimaisella ratkaisulla tuomittu rangaistukseen tai jätetty rikoslain (39/1889) 3 luvun 4§:n 1 ja 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta, toimivaltainen viranomaisen on selvityksen lopputulosta harkitessaan otettava erityisesti huomioon:

teosta kulunut aika;

selvityksen kohteen ikä tekohetkellä;

tekojen toistuvuus ja niiden osoittama piittaamattomuus toisen oikeuksista taikka harkintakyvyn puutteesta;

seuraamusten ankaruus;

teon luonne tai merkittävyys suhteessa selvityksen perustana olevan tehtävän kannalta” (L726/2014 11§)

Turvallisuusselvityksissä oikeusministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettaman arviointikriteerilautakunta¹⁰. Lautakunnassa on edustettuna laaja joukko henkilöiltä useilta eri hallinnonaloilta, ammattijärjestöistä ja elinkeinoelämästä.

”Arviointikriteerilautakunnan tehtävänä on toimivaltaisten viranomaisten päätöksenteon tueksi sekä yhtenäisen ja johdonmukaisen tulkintakäytännön edistämiseksi käsitellä ja esittää yleisiä tulkintasuosituksia”. (L726/2014 12§)

¹⁰ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 12§

Lautakunnan tulkintasuositukset eivät sellaisenaan sido toimivaltaisia viranomaisia, mutta toiminta lisää turvallisuusselvitysmenettelyn avoimuutta ja luottamusta siihen.

Toimivaltaisia viranomaisia turvallisuusselvityksen tekemisessä ovat¹¹:

suojelupoliisi, yleinen toimivalta päättää turvallisuusselvityksistä

pääesikunta, toimivalta päättää henkilöturvallisuusselvityksen tekemisestä silloin, kun henkilö toimii tai on tarkoitus toimia puolustusvoimissa taikka hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää tai joissa selvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin

pääesikunta, toimivalta päättää yritysturvallisuusselvityksen tekemisestä silloin, kun yritys hoitaa tai jonka on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka joka liittyy puolustusvoimien hankintoihin

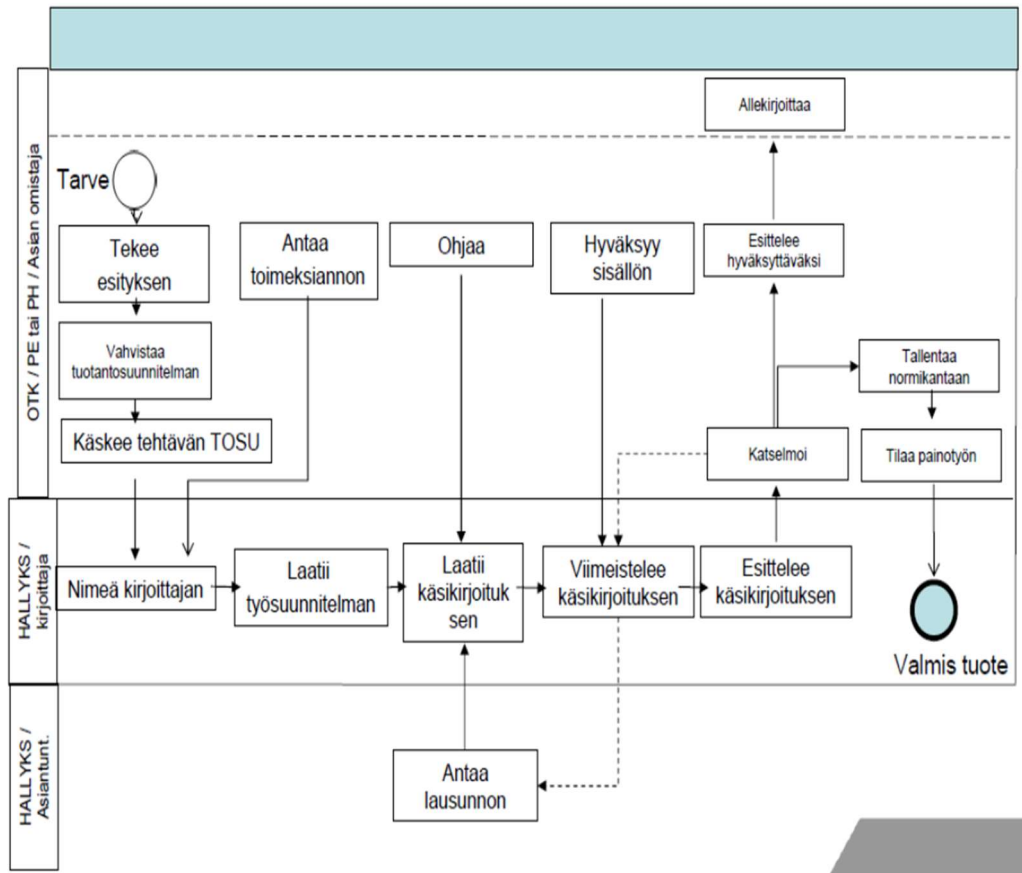
viestintävirasto, osana tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyiden tietoturvallisuuden tasoon liittyvissä yritysturvallisuusselvityksissä

2.6 Puolustusvoimien ohjeet ja määräykset

Puolustusvoimien ohjesäännöstö¹² muodostuu ohjesääntö-, opas- ja käsikirjatason sotilaskäskyinä annetuista normeista. Ohjesäännöstön rakenne sekä ohjesäännöstön normien tuotanto- ja hyväksymisprosessi on tarkasti ohjeistettu.

¹¹ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 9§

¹² Puolustusvoimien ohjesäännöstö, PEHENKOS HK333

Kuva 2 Ohjesäännöstön normin tuotantoprosessin kuvaus

2.6.1 Pääesikunnan operatiivinen osasto

Turvallisuustoimiala¹³ on asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaa perusteet turvallisuustoiminnalle ja tukee linjaorganisaatiota. Toimiala jakaantuu 15 alaan, joista yksi on sidosryhmäturvallisuus. Sidosryhmäturvallisuudella¹⁴ tarkoitetaan kaikkia niitä menetelmiä ja toimenpiteitä, joita käytetään sidosryhmien kanssa toimittaessa turvaamaan lain viranomaisen toiminnan julkisuudesta tai muun säädöksen mukaan salassa pidettäväksi määrättyä tietoa, varmistamaan sovittujen palvelujen ja velvoitteiden toteutuminen sekä laatu ja minimoimaan riskit, jotka syntyvät yhteistoiminnasta joko puolustusvoimille tai sidosryhmille. Sidosryhmällä¹⁵ tarkoitetaan kaikkia niitä puolustusvoimien ulkopuolisia tahoja, joiden kanssa puolustusvoimat tekevät yhteistyötä. Yhteistyöllä tarkoitetaan kaikkea toimintaa mitä näiden sidosryhmien kanssa tehdään.

¹³ Puolustusvoimien turvallisuus, PEOPOS HL205

¹⁴ Puolustusvoimien sidosryhmäturvallisuus, PEOPOS PVHSM 701 (luonnos)

¹⁵ Puolustusvoimien sidosryhmäturvallisuus, PEOPOS PVHSM 701 (luonnos)

Sidosryhmäturvallisuudesta vastaa pääesikunnan operatiivinen osasto. Yritysturvallisuus selvityksiin välillisesti liittyviä normeja operatiivinen osasto on julkaissut kaksi:

Puolustusvoimien sidosryhmäturvallisuus, PVHSM 701 (luonnos)

Turvallisuusjärjestelyiden varmistaminen puolustusvoimien ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä, PVOHJEK 702 (luonnos)

2.6.2 Pääesikunnan tiedusteluosasto

Turvallisuus selvityslain¹⁶ mukaisesti Pääesikunta tekee yritysturvallisuus selvitykset niistä yrityksistä, joiden on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää, tai jotka muutoin liittyvät puolustusvoimien hankintoihin. Pääesikunnan työjärjestyksen¹⁷ mukaisesti yritysturvallisuus selvitykset ja – todistukset laatii pääesikunnan tiedusteluosasto. Tiedusteluosaston normit aiheesta ovat:

Yritysturvallisuus selvitysten ja – todistusten laadinta puolustusvoimissa, PVHSMK – PEDSA 002

Henkilöturvallisuus selvitys- ja todistusmenettely sekä vierailuluvat ulkomaille suuntautuviissa vierailuissa, PVHSM – PEDSA 001

2.7 Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille

Turvallisuusviranomaiset ovat yhdessä tehneet käsikirjan¹⁸ niille yrityksille, ”jotka osallistuvat tai suunnittelevat osallistuvansa hankintoihin, joiden yhteydessä yritys saa viranomaisen turvallisuusluokiteltua tietoa.”

Hankintoihin, johon liittyy turvallisuusluokiteltu tieto, kohdistuu turvallisuusvaatimuksia. Vaatimuksilla ja niiden täyttämällä viranomaisen varmistuu siitä, että turvallisuusluokiteltua tietoa suojataan koko prosessin ajan asianmukaisesti.

Käsikirjasta selviää seikkaperäinen ohjeistus turvallisuusasioista niin kansallisesti, kuin kansainvälisestikin. Omassa luvussa käsitellään turvallisuus selvitykset. Otsikon alle kuuluu yritysturvallisuus selvitys ja -todistus, henki-

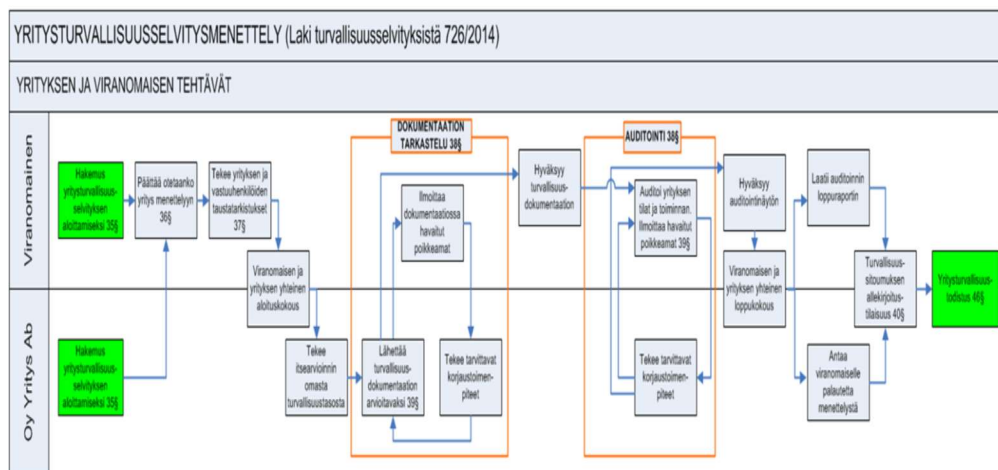
¹⁶ Turvallisuus selvityslaki 726/2014 9§

¹⁷ Pääesikunnan työjärjestys (PETY2015) PEKANSLIA AJ17897

¹⁸ Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille, 31.7.2015

löturvallisuusselvitys ja -todistus, tietojärjestelmien hyväksyntä ja hyväksytyn arviointilaitoksen¹⁹ suorittaman arvioinnin suhde viranomaishyväksyntään. Kuva 3 selventää yritysten ja viranomaisten tehtävänjakoa.

Viranomaishyväksynnän tekee aina toimivaltainen turvallisuusviranomaisen. Hyväksyntä voidaan myöntää viranomaisen oman tai hyväksytyn arviointilaitoksen tekemän arvioinnin perusteella. Yrityksillä on mahdollisuus hyödyntää arviointilaitoksen arviointia myös valmistautuessaan yritysselvitysprosessiin.

Kuva 3 Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille – yrityksen ja viranomaisen tehtävät

¹⁹ Laki tietoturvallisuuden arviointilaitoksista 1405/2011

3 Käsikirja yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta pääesikunnassa

3.1 Perusteet yritysturvallisuusselvityksien laatimisesta

Turvallisuusselvityslain²⁰ mukaan pääesikunta tekee yritysturvallisuusselvitykset niistä yrityksistä, joiden on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää, tai jotka muutoin liittyvät puolustusvoimien hankintoihin. Pääesikunnan työjärjestyksen²¹ mukaisesti pääesikunnan tiedusteluosasto laatii yritysturvallisuusselvitykset ja -todistukset sille osoitetun hakemuksen perusteella.

Pääesikunnan operatiivisella osastolla on erittäin tärkeä rooli yritysturvallisuusselvitysasiassa. Sen lisäksi, mitä kohdassa 3.2 on kerrottu, operatiivisen osaston tehtäviin kuuluu myös yrityksiin suuntautuvien turvallisuustarkastusten (turvallisuusauditointien) ja niitä tekevien turvallisuustarkastajien ohjaaminen.

3.2 Yritysturvallisuusselvityksen hakeminen

Harkinnan yritysturvallisuusselvityksen hakemisesta tekee sidosryhmäturvallisuutta puolustusvoimissa johtava pääesikunnan operatiivinen osasto. Operatiivinen osasto toimii myös yritysturvallisuusselvityksen hakijana.

Tarve yritysturvallisuusselvitykselle voidaan todeta myös kaupallisen valmistelun yhteydessä julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain²² perusteella. Mainitussa tilanteessa hakijana voi toimia myös pääesikunnan logistiikkaosasto.

²⁰ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 9§

²¹ Pääesikunnan työjärjestys (PETY2015) PEKANSLIA AJ17897

²² Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista 1531/2011

Yritysturvallisuusselvitystä haetaan liitteen 1 yritysturvallisuusselvityshakemuksella. Hakemukseen on liitettävä liitteen 2 suostumus yritysturvallisuusselvityksen tekemiseen. Molempien lomakkeiden oikeaan täyttöön on kiinnitettävä erityinen huomio.

Hakemus diarioidaan puolustusvoimien asianhallintajärjestelmään ja liitetään asianhallintajärjestelmässä olevaan pääesikunnan operatiivisen osaston hakemusvuotta koskevaan asiaan. Hakemuksen diaarioi hakeva pääesikunnan osasto. Yrityksen toimiessa hakijana, hakemuksen diaario pääesikunnan tiedusteluosasto.

Pääesikunnan tehtäväksi saattaa päätyä myös kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden edellyttämiä yritysturvallisuusselvityksiä (Facility Security Clearance, FSC). Tällaista yritysturvallisuusselvitystä voi pyytää²³:

”Suomen viranomainen, jonka on tarkoitus antaa sopimuksen perusteella yritykselle pääsy toisen valtion tai kansainvälisen järjestön turvallisuusluokiteltuun tietoon tasolla CONFIDENTIAL tai korkeampi. Tällöin selvitystä hakeva viranomainen täydentää yritysturvallisuusselvityslomakkeen ja toimittaa sen kansalliselle turvallisuusviranomaiselle, joka edellytysten täytyessä välittää yritysturvallisuusselvityspyynnön edelleen puolustusvoimien hankinnoissa pääesikuntaan tehtäväksi

Ulkomaan viranomainen, jonka on tarkoitus tehdä turvallisuusluokiteltu sopimus (classified contract) suomalaisen yrityksen kanssa tasolla CONFIDENTIAL tai korkeampi. Tällöin ulkomaan viranomainen lähettää oman maansa kansallisen turvallisuusviranomaisen kautta FSC:stä pyynnön Suomen kansalliselle viranomaiselle, joka välittää sen suojelupoliisin tehtäväksi. Yritystä pyydetään tällöin täyttämään yritysturvallisuusselvityshakemus ja antamaan suostumuksensa yritysturvallisuusselvityksen tekemiseksi.

Suomalainen yritys²⁴, jos se osallistuu sellaiseen kansainväliseen tarjouskilpailuun tai hankintaan, joka edellyttää pääsyä toisen valtion tai kansainvälisen järjestön turvallisuusluokiteltuun tietoon tasolla CONFIDENTIAL tai korkeampi. Tällöin yritys tekee yritysturvallisuusselvityshakemuksen ja toimittaa sen kansalliselle turvallisuusviranomaiselle, joka edellytysten täyt-

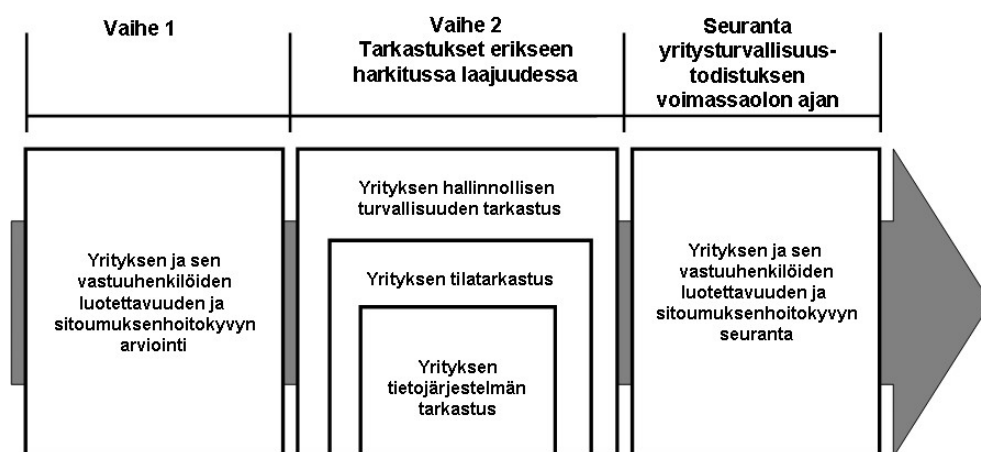
²³ Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille, 31.7.2015

²⁴ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 33§ ja 36§

tyessä välittää hakemuksen suojelupoliisille”. (Turvallisuusviranomaisten käsikirja yrityksille, 31.7.2015) Käytännössä suomalaisen yrityksen hakema yritysturvallisuusselvitys voi edellä kuvatulla tavalla päätyä kansallisen turvallisuusviranomaisen toimeksiannosta myös pääesikunnan tehtäväksi.

3.3 Yritysturvallisuusselvityksen laatiminen

Päätös yritysturvallisuusselvityksen laatimisesta tehdään pääesikunnan tiedusteluosastolla. Selvitys laaditaan vaiheittain ja sen osien laatimiseen voi liittyä useita viranomaistahoja.

Kuva 4 Yritysturvallisuusselvityksen vaiheet

Yritysturvallisuusselvitys voidaan tehdä myös osittaisena. Tällöin yritykseltä ei edellytetä kykyä suojata turvallisuusluokiteltua tietoa omissa toimitiloissaan. Mainitussa tapauksessa yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arvioinnin lisäksi muu arviointi kohdistuu pelkästään henkilöstö- ja hallinnolliseen turvallisuuteen.

Yrityksen, josta yritysturvallisuusselvitys laaditaan, on annettava selvitystä laativalle viranomaiselle ne tiedot, jotka ovat tarpeen turvallisuusselvityksen tekemiseksi sekä annettava tätä varten selvityksen laatijoille ja tarkastajille pääsy omiin toimitiloihinsa²⁵.

3.3.1 Luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arviointi

Yritysturvallisuusselvityksessä voidaan yrityksen luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arvioinnissa käyttää:

²⁵ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 39§

”tietoja yrityksestä, sen omistajista ja näiden kansalaisuudesta, jos tällainen tieto on saatavissa;

yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (240/2007) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja;

tietoja yrityksen toiminnasta, henkilöstön määrästä ja muista henkilöstöä yleisesti kuvaavista seikoista;

yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luottotietoja;

tietoja yrityksen varallisuudesta yleistä käyttöä varten perustetuista rekistereistä taikka muista julkisista lähteistä saatavia tietoja tai yrityksen itse selvityksen laadintaa varten antamia tietoja;

ulosottorekisterin tietoja, veroviranomaisen tietojärjestelmästä saatavia julkisia tietoja sekä tietoja verosaatavasta taikka vakuutuslaitokselta saatuja tietoja sellaisen lakisääteiseen vakuutukseen perustuvan saatavan laiminlyönnistä, joka on verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) mukaan suoraan ulosottokelpoinen;

ulkomaalaisrekisteristä saatavia tietoja;

yrityksen suostumuksella tai toimittamina tietoja raha- ja luottolaitoksista;

tietoja yritykselle tuomituista rangaistuksista ja uhkasakoista sekä yritykseen kohdistuneista rikoksista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, yritysturvallisuusselvitykseen sisältyvän yrityksen vastuuhenkilöitä koskevien henkilöturvallisuusselvitysten laadinnassa käytettävistä tietolähteistä noudatetaan, mitä 4 luvussa säädetään”. (L726/2014 37§)

Yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuudesta ja sitoumuksenhoitokyvystä saa kattavan ensivaikutelman Suomen Asiakastieto Oy:n sopimusasiakkaille²⁶ tarjoamasta palvelusta. Yritysfaktat ja luottotiedot (valitse kaikki), Rating Alfa, vastuuhenkilöiden yritysytteudet, suhdekartta, tilinpäätösraportti, kaupparekisterin asiakirjat, alihankkijatarkastus, tavaramerkit, ulkomaan Rating-raportit, tilattavat ulkomaanraportit sekä ilmaiset yhteystiedot antavat hyvät perustiedot, joiden avulla syvällisempää tarkastusta voidaan suunnata. Syvällisemmästä tarkastuksesta, siihen liittyvine tietopyyntöineen, ohjeistetaan erillisellä ohjeella.

Turvallisuusselvityslaki ei tällä hetkellä säätele sitä, miten yrityksen ulkomaalainen omistus pitäisi ottaa huomioon yritysturvallisuusselvityksessä.

²⁶ <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/> (30.3.2017)

Lain myötä perustettu arviointikriteerilautakunta (L726/2014 12§) on yksi keino hakea tulkintaa asialle.

Yrityksen vastuuhenkilöistä tehdään perusmuotoinen²⁷ henkilöturvallisuus selvitys. Selvitys tehdään pääesikunnassa²⁸. Pääesikunnassa asiasta on annettu oma ohje²⁹.

Henkilöturvallisuus selvitys voi perustua vain sellaisiin rekisteritietoihin, jotka sisältyvät:

”väestötietojärjestelmään;

rikosrekisteriin, liiketoimintakieltorekisteriin sekä sakkorangaistusta koskeviin sakkorekisterin tietoihin;

oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintajärjestelmän valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista taikka ratkaisu- ja ilmoitusjärjestelmän ratkaisuihin rikosasioissa;

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003) tarkoitettuun poliisiasiain tietojärjestelmään, hallintoasiain tietojärjestelmään ja suojelupoliisin toiminnalliseen tietojärjestelmään;

pääesikunnan pitämiin sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmään sekä turvallisuustietorekisteriin;

rajavartiolaitoksen esikunnan pitämään tutkinta- ja virka-apurekisteriin, lupa-asioiden rekisteriin ja valvonta-asioiden rekisteriin; (11.11.2016/931), L:lla 931/2016 muutettu 6 kohta tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu: rajavartiolaitoksen esikunnan pitämään rajavalvontarekisteriin;

Tullin pitämään tutkinta- ja virka-apujärjestelmään;

ammatin- tai elinkeinonharjoittajia sekä heidän toimikelpoisuuttaan koskeviin rekistereihin;

laissa säädettyä toimintaa valvovan viranomaisen ylläpitämään rekisteriin talletettuihin yrityksen vastuuhenkilön toimikelpoisuutta koskeviin tietoihin;

ulkomaalaisrekisteriin ja viisumirekisteriin;

ulosottorekisteriin ja luottotietorekisteriin;

²⁷ Turvallisuus selvityslaki 726/2014 19§

²⁸ Turvallisuus selvityslaki 726/2014 9§

²⁹ Henkilöturvallisuus selvitys- ja todistus menettely sekä vierailuluvat ulkomaille suuntautuvissa vierailuissa, PVHSM – PEDSA

edellä 1–3 kohdassa tarkoitettuja rekistereitä vastaaviin toisen valtion viranomaisen pitämiin rekistereihin;

edellä 4 kohdassa tarkoitettuja rekistereitä vastaaviin toisen valtion viranomaisen rekisterin tietoihin, jos:

tiedot vastaavat edellä 4 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin talletettavissa olevia tietoja;

tiedot on saatu toiselta Euroopan unionin jäsenvaltiolta tai kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen perusteella taikka edellä tarkoitettuja vaatimuksia vastaavasta toisen valtion viranomaisen rekisteristä; ja

jos tiedot talletetaan toimivaltaisen viranomaisen ylläpitämään henkilörekisteriin.

Perusmuotoista turvallisuusselvitystä laadittaessa voidaan käyttää keskusrikospoliisin epäiltyjen tietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella tekemää ilmoitusta, josta ilmenevät ne tiedot, jotka ovat tarpeen tietojen merkityksen arvioimiseksi suojelupoliisissa. Keskusrikospoliisi voi tehdä ilmoituksen, jos:

selvityksen kohteella on epäiltyjen tietojärjestelmästä saatavissa olevien tietojen perusteella toistuvia ja pysyväisluonteisia yhteyksiä sellaiseen henkilöön, jonka on tuomioistuimen päätöksen mukaisesti katsottu osallistuneen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan tai jonka vireillä olevassa esitutkinnassa tai syyteharkinnassa epäillään osallistuneen tällaiseen toimintaan, jos yhteydet ovat omiaan saattamaan selvityksen kohteen alttiiksi ulkopuoliselle epäasialliselle vaikuttamiselle sekä siten vaarantamaan turvallisuusselvityksen perusteena olevan edun suojaamisen; tai

keskusrikospoliisi katsoo epäiltyjen tietojärjestelmässä olevien tietojen ja mahdollisten muiden selvitysten perusteella olevan perusteltu syy epäillä selvityksen kohteen syyllistyneen osallistumiseen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan ja tiedon välittäminen on välttämätöntä turvallisuusselvityksen perusteena olevan edun suojaamiseksi järjestäytyneen rikollisryhmän toimilta tai vaikutukselta taikka rikoksen ennalta estämiseksi; tai

selvityksen kohteesta on epäiltyjen tietojärjestelmässä useita sellaisia laadultaan ja sisällöltään henkilön luotettavuuden arvioinnin kannalta merkittäviä merkintöjä, joiden muodostaman kokonaisuuden perusteella keskusrikospoliisi katsoo olevan perusteltu syy epäillä, että selvityksen kohde voi vaarantaa selvityksen perusteena olevassa työtehtävässään saamiensa suojaustasoon I tai II kuuluvien asiakirjojen ja niiden tietojen suojan ja siten edistävän järjestäytyneen rikollisryhmän toimia, jos tiedon välittäminen on välttämätöntä valtion keskeisten turvallisuusetujen suojaamiseksi järjestäytyneen rikollisryhmän toimilta tai vaikutuksilta taikka rikoksen ennalta estämiseksi”. (L726/2014 25§)

Henkilöturvallisuusselvitystä haetaan liitteiden 5 ja 6 lomakkeilla. Henkilöt toimittavat liitteet pääesikunnan tiedusteluosastolle. Pääesikunnan tieduste-

luosaston määrätyn turvallisuusviranomaisen toiminto³⁰ hakee vastuuhenkilöistä turvallisuusselvitystä.

Pääesikunnan tiedusteluosastolla henkilöturvallisuusselvityshakemukset diarioidaan osaston turvallisuusselvitysten hakudiariin. Turvallisuusselvityshakemukset lähetetään lausuntosektorille, jossa selvitys tehdään. Lausunto-sektori vastaa hakijalle selvityksen tuloksesta.

Jokaisella on oikeus³¹ saada toimivaltaiselta viranomaiselta tieto siitä, onko hänestä tai yrityksestä, jonka puhevaltaa hän käyttää, tehty turvallisuusselvitys. Tiedon antaa yritysturvallisuusselvityksestä vastaava pääesikunnan tiedusteluosasto.

Yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arvioinnin tuloksesta annetaan vastaus yritysturvallisuusselvityksen hakijalle.

3.3.2 Yrityksen hallinnollisen turvallisuuden arviointi

Mikäli yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arvioinnissa ei ole todettu estettä selvityksen jatkamiselle, toisessa vaiheessa selvitykseen sisällytetään yrityksen turvallisuustarkastus. Tarkastus voi kattaa pelkästään yrityksen hallinnollisen turvallisuuden tarkastamisen, tai tarkastukseen voidaan liittää hallinnollisen turvallisuuden tarkastuksen lisäksi tila- ja tietojärjestelmän tarkastamisen, kuten kohdissa 3.3.3 ja 3.3.4 on esitetty. Toimivaltainen viranomainen voi tarkastaa tarvittavassa laajuudessa yrityksen toimitilojen, tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyiden suojaamiseksi toteutetut sekä muut turvallisuusjärjestelyt³².

Arviointi tehdään pääesikunnan tiedusteluosastolla. Hallinnollisen turvallisuuden arvioinnissa käytetään puolustusvoimien sidosryhmäturvallisuudesta vastaavan pääesikunnan operatiivisen osaston ohjauksessa olevien turvallisuustarkastajien tekemiä tarkastusraportteja. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten ja hyväksytyjen arviointilaitosten tarkastajien tekemiä raportteja.

³⁰ Pääesikunnan työjärjestys (PETY2015) PEKANSLIA AJ17897

³¹ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 6§

³² Turvallisuusselvityslaki 726/2014 39§

Arviointiperusteena käytetään vaatimuksia, jotka on johdettu viranomaisen toimintaa säätävistä laeista ja asetuksista. Käytettävä arviointiperuste on kerrottu yritysturvallisuusselvityshakemuksessa.

3.3.3 Yrityksen tilaturvallisuuden tarkastus

Arviointi tehdään pääesikunnan tiedusteluosastolla. Tilaturvallisuuden arvioinnissa käytetään edellisessä kohdassa 3.3.2 lueteltujen tarkastajien tekemiä tarkastusraportteja.

Arviointiperusteena käytetään vaatimuksia, jotka on johdettu viranomaisen toimintaa säätävistä laeista ja asetuksista. Käytettävä arviointiperuste on kerrottu yritysturvallisuusselvityshakemuksessa.

Yleisimpiä arviointiperusteita ovat muun muassa: kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö, valtionvarainministeriön toimesta annetut VAHTI-ohjeet ja vahvistettuun standardiin sisältyvät vaatimukset.

3.3.4 Yrityksen tietojärjestelmäturvallisuuden tarkastus

Tietojärjestelmäturvallisuuden tarkastamisesta vastaa Viestintävirasto³³. Viestintävirasto toimii määrättyinä turvallisuusviranomaisena ja kansallisena tietoturvallisuusviranomaisena (NCSA, National Communications Security Authority), joka vastaa turvaluokitellun aineiston sähköiseen tiedonsiirtoon ja -käsittelyyn liittyvistä turvallisuusasioista³⁴.

Viestintävirasto käyttää tarkastuksissa kulloinkin voimassa olevia arviointiperusteita, yleisimpinä muun muassa kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö, valtionvarainministeriön toimesta annetut VAHTI-ohjeet, julkaistut ja yleisesti sovelletut tietoturvallisuutta koskevat säännökset tai ohjeet sekä vahvistettuun standardiin sisältyvät tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset.

Yksittäisen tietolaitteen (ns. erilliskoneratkaisu) hyväksyntä voidaan hoitaa muunkin toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen tarkastuksin ja päätöksin, kuin Viestintäviraston (=puolustusvoimien toimivaltainen turvallisuusviranomaisena silloin kun yrityksellä on puolustusvoimien toimeksianto).

³³ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 9§

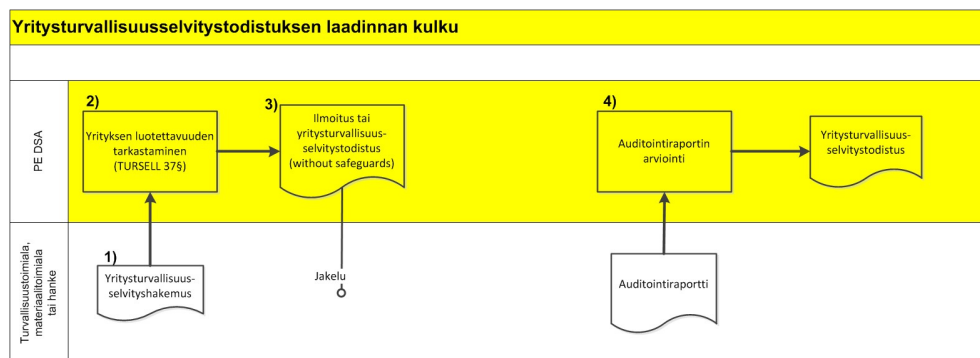
³⁴

<https://www.viestintavirasto.fi/kyberturvallisuus/viestintavirastontietoturvapalvelut/muidenviranomaistentietoturvapalvelut.html>

3.4 Yritysturvallisuusselvitystodistus

Milloin yrityksen tietoturvallisuuden tason todetaan täyttävän edellytetyt vaatimukset, yritykselle annetaan yritysturvallisuusselvitystodistus. Todistus annetaan myös yritysturvallisuusselvityksen hakijalle. Mikäli yritysturvallisuusselvitys on tehty osittaisena (kohta 3.3), laaditaan yritysturvallisuusselvitystodistuksen osittaisena. Yritysturvallisuusselvitystodistuksen malli on liitteessä 3. Yritysturvallisuusselvitystodistuksen laadinta tapahtuu kuvan 5 mukaisesti. Yritysturvallisuusselvitystodistuksen sisältö on kuvattu turvallisuusselvityslain 47§:ssä. Todistukseen merkitään tieto:

”selvityksen kohteesta ja todistuksen antajasta;
todistuksen voimassaoloajasta, jos se on määritelty;
siitä, mitkä seikat ovat olleet selvityksen piirissä ja arvioinnin perustana sekä niitä koskevat tulokset;
tarvittaessa tieto siitä, mille suojaustasolle luokiteltujen asiakirjojen käsittelyä koskevat vaatimukset yritys täyttää;
seikoista, joita selvityksen perusteena olevassa kansainvälisessä tietoturvaluusvelvoitteessa edellytetään”. (L726/2014 47§)

Kuva 5 Yritysturvallisuusselvitystodistuksen laadinta

Mikäli yritysturvallisuusselvitykseen on liittynyt tietojärjestelmän tai tietoliikennejärjestelyiden arviointi, viitataan pääesikunnan myöntämässä todistuksessa Viestintäviraston päätökseen asiassa tai Viestintävirasto kirjoittaa oman todistuksen tietojärjestelmän tai tietoliikennejärjestelyiden arvioinnista.

Yritysturvallisuusselvitystodistus on voimassa enimmillään viisi vuotta. Tietojärjestelmää ja tietoliikennejärjestelyitä koskevalla osalla voi olla muusta todistuksesta poikkeava voimassaolo. Voimassaolon ajan yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuus ja sitoumuksenhoitokyky kuuluvat seurannan piiriin. Suostumus seurantaan saadaan turvallisuusselvityshakemuksissa.

Ennen yritysturvallisuusselvitystodistuksen myöntämistä yritys antaa yritysturvallisuussitoumuksen³⁵. Sitoumuksen malli on liitteessä 4. Sitoumus annetaan yritysturvallisuusselvitystodistuksen myöntäjälle. Sitoumuksessa yritys ”sitoutuu huolehtimaan tietoturvallisuudentason säilyttämisestä ja ilmoittamaan muutoksista, joilla on siihen vaikutuksia sekä antamaan tietoturvallisuustason säilyttämisen valvomiseksi viranomaiselle luvan päästä yrityksen tiloihin sekä antamaan seurannassa tarvittavia tietoja”. (L726/2014 40§)

Sitoumuksessa annetaan myös vastuita ja ohjeita yrityksen turvallisuusvastaavalle (sitoumuksen liite A, turvallisuusvastaavan tehtävät) sekä yksityiskohtaista tietoa yritysturvallisuusselvitystodistukseen liittyen (sitoumuksen liite B, yritysturvallisuusselvityksen raportti).

Yritysturvallisuusselvitystodistuksen myöntämisestä tehdään päätösasiakirja puolustusvoimien asianhallintajärjestelmään (pääesikunnan ollessa toimivaltainen turvallisuusviranomainen), päätös diarioidaan ja liitetään myöntämivuoden pääesikunnan tiedusteluosaston asiaan. Asiakirjan liitteeksi skannataan yritysturvallisuusselvitystodistus allekirjoituksin ja leimoin.

3.5 Turvallisuusselvitysmenettelyn päättäminen

Turvallisuusselvitysmenettelyn päättymisestä ja sen sisällöstä ilmoitetaan hakijalle kirjallisesti tai annetaan selvityksen perusteella turvallisuusselvitystodistus (ks. kohta 3.4).

Jos toimivaltainen turvallisuusviranomainen kieltäytyy antamasta yritysturvallisuusselvitystodistusta, tulee selvityksen hakijalle ja selvityksen kohteelle ilmoittaa syy tähän. Päätös annetaan tässäkin tapauksessa kirjallisena³⁶.

3.6 Muiden kuin pääesikunnan toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen antama yritysturvallisuusselvitystodistus

”Kansallinen turvallisuusviranomainen antaa kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisen yritysturvallisuusselvitystodistuksen siten kuin kansainvälisissä tietoturvallisuusvelvoitteissa annettussa laissa säädetään”. (L726/2014 46§)

³⁵ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 40§

³⁶ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 46§

Käytännössä ensin toimivaltainen turvallisuusviranomainen antaa yritykselle kansallisen yritysturvallisuusselvitystodistuksen. Toimivaltainen turvallisuusviranomainen lähettää todistuksesta ja sitoumuksesta kopion kansalliselle turvallisuusviranomaiselle, joka kansainvälistä yritysturvallisuusselvitystodistusta myöntäessään käyttää muun muassa mainittuja asiakirjoja myöntämisperusteena.

Mikäli yritysturvallisuusselvitys on koskenut pelkästään tietojärjestelmien tai tietoliikennejärjestelyiden turvallisuutta, voi selvityksen laatinut Viestintävirasto antaa mainitun todistuksen.

3.7 Turvallisuustodistuksen peruuttaminen

Toimivaltainen viranomainen voi peruuttaa³⁷ yritysturvallisuusselvitystodistuksen. Peruuttaminen voi tapahtua silloin kun yrityksen toiminta ei enää täytä niitä vaatimuksia, jotka ovat olleet edellytyksenä todistuksen saamiselle. Peruuttaminen voi tapahtua myös yrityksen vastuuhenkilön toiminnan perusteella:

”selvityksen kohde on kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen perusteella saadun ilmoituksen mukaan laiminlyönyt häntä sitovia tietoturvallisuusvaatimuksia tehtävässä, jota varten hänelle on Suomessa annettu henkilöturvallisuusselvitystodistus”. (L 726/2014 55§)

Ennen peruuttamispäätöksen tekemistä selvityksen kohdetta on kuultava. Peruutettu todistus on yrityksen toimesta palautettava³⁸ todistuksen antaneelle viranomaiselle.

³⁷ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 55§

³⁸ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 58§

4 Yhteenveto

Tänäpäivänä puhutaan yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista. Elintärkeiden toimintojen merkityksen huomaa parhaiten silloin, kun jokin elintärkeistä toiminnoista ei toimi, esimerkiksi sähköntuotanto tai sen jakelu vikaantuu.

”Yhteiskunnan turvallisuudesta huolehtiminen on valtiovallan keskeisimpiä tehtäviä. Kansallinen ja kansainvälinen keskinäisriippuvuus lisääntyy globalisaation ja erikoistumiskehityksen seurauksena. Turvallisuutta on tarkasteltava ja kehitettävä yhä kokonaisvaltaisemmin ja poikkihallinnollisemmin, ottaen huomioon kaikki yhteiskunnan toimijat”. (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010)

Turvallisuuden tarkastelussa on siis huomioitava kaikki toimijat. Yhteiskunnan tärkeitä toimijoita ovat yritykset. Kuten projektityössä on todettu, yhteiskunnan kriittisiä toimintoja ei hoideta yksinomaan julkishallinnossa. Nämä toiminnot ovat monesti yksityisomistuksessa ja tästä johtuen yrityksillä on merkittävä vastuu yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämisessä.

Kuka vastaa yritysturvallisuudesta? Yritykset itse tietenkin, jokainen yrityksen työntekijä kohdallaan. Yritysturvallisuus on yrityksen kaikkien toimintojen turvallisuutta. Tietoturvallisuus on tietysti yksi osa yritysturvallisuutta. Tietoturvallisuuden varmistaminen on osa laatua. ”Tietoturvajärjestelyjen tarkoituksena on varmistaa tietoaineistojen, tietojärjestelmien ja palveluiden asianmukainen suojaus siten, että niiden luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvät riskit otetaan huomioon”. (VAHTI 4/2013,3.1)

Yrityksen ollessa vastuussa osaltaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämisessä, joutuu se vääjäämättä tilanteeseen, jossa yrityksessä joudutaan käsittelemään viranomaisen salassa pidettävää tietoa. Tällaisessa tilan-

teessa viranomaisen tulee huolehtia siitä, että tietoa käsitellään ja säilytetään lain edellyttämällä tavalla ja että salassa pidettävä tiedon käsittelijöinä toimivat vain siihen hyväksytyt henkilöt.

Koulutuksella, prosesseilla, turvallisuusjärjestelyillä jne. yritys vastaa salassa pidettävän tiedon käsittelyyn ja säilytykseen liittyviin turvallisuusvaatimuksiin. Hyväksytyt henkilöt (need to know) käsittelevät salassa pidettävää tietoa. Käsittely, siirtäminen mukaan lukien sekä säilytys tapahtuu vaatimusten mukaisissa tiloissa ja oikeanlaisissa säilytysyksiköissä. Kaikessa huomioiden salassa pidettävän tiedon koko elinkaari.

Millä varmistutaan siitä, että yritys jossa edellä mainittuja toimia tehdään, on luotettava? Luotettavuus voi syntyä esimerkiksi ajan kuluessa. Ajan saatossa yritys on osoittautunut luotettavaksi. Tämä on kokemukseen perustuva luotettavuuden tunne. Hyvä ja varmasti ihan toimiva. Mitä, jos haluamme varmistua tuntemattoman yrityksen luotettavuudesta? Lainsäätäjä tarjoaa yhden keinon luotettavuuden varmistamiseksi - yritysturvaluusselvityksen. Onko se ratkaisu luotettavuuden varmistamiseksi? Ei varmaankaan, mutta yhtenä keinona keinovalikoimassa se tuo varmasti päätöksentekijöille heidän tarvitsemaa tietoa ja antaa tukea päätöksenteolle. Turvaluusselvityslakia säädettäessä hallintovalionkunta mietinnössään (HaVM 16/2014 vp) toteaa, että yritysturvaluusselvitys tai sen perusteella annettava todistus ei voi olla ehdoton edellytys hankintakilpailuun osallistumiselle, vaan viranomaisen voi käyttää muitakin keinoja arvioidessaan vaatimusten täyttymistä.

Yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden luotettavuudesta ja sitoumuksenhoitokyvyn arvioinnissa yritysturvaluusselvitys antaa kattavan kuvan. Menettelyä on säädelty tarkasti, selvityksen kohteen oikeuksia kunnioittaen. Menettelyn avoimuutta korostaa muun muassa se, että selvitys edellyttää aina henkilön ja yrityksen kirjallista suostumusta selvitykseen.

Turvaluusselvityksistä annetulla lailla on tarkoitus edistää yritysturvaluusluottamusta monin eri tavoin. Suomen hallituskin on omassa lakia koskevassa esityksessään lähtenyt siitä, että lain toimet tähtäävät siihen, että Suomi ja suomalaiset yritykset voivat kansainvälisessä yhteistyössä osoittaa olevansa luotettavia sopimuskumppaneita. Kansallista yhteistyötä tietysti unohtamatta.

Lainsäädäntöön tulee aika ajoin kehitystarpeita. Turvallisuusselvityksistä annettu laki on ollut voimassa tämän projektityön kirjoittamishetkellä reilut kaksi vuotta. Ei turvallisuusselvityslakikaan tässä kehitystarveasiassa poikkeusta tee. Mielestäni suurin kehitystarve liittyy siihen seikkaan, että turvallisuusselvityslaki ei tällä hetkellä säätele sitä, miten yrityksen ulkomaalainen omistus tai yrityksen ulkomaalaiset vastuuhenkilöt pitäisi ottaa huomioon yritysturvallisuusselvityksessä. Asia on tärkeä ja onneksi toimijat keskustelevat aiheesta. Tästä on osoituksena se, että kansallinen turvallisuusviranomainen on esittänyt arviointikriteerilaitakunnalle (L726/2014 12§), että se ottaisi käsittelyyn yritysturvallisuusselvityksiin liittyvät FOCI-asiat (Foreign Ownership Control and Influence) ja tukisi toimivaltaisia viranomaisia antamalla aiheesta tulkintasuosituksen.

Yritysturvallisuusselvityksen hakijan ja kaikkien asian kanssa tekemisessä olijoiden on miellettävä se, että selvitys on yksi keino monien muiden keinojen joukossa arvioida yrityksen luotettavuutta ja sitoumuksenhoitokykyä. Tätä asiaa ei voi olla korostamatta liikaa. Hankinnoissa ja hankkeissa kaiken on perustuttava riskienhallintaan. Yrityksillä on vastuunsa ja velvoitteensa. Sopimusasioiden tulee olla ajan tasalla. Kaiken dokumentaation tulee olla laadukasta. Turvallisuudesta vastaava on nimettävä. Henkilöstöä on koulutettava. Toimintaa on valvottava.

Yritysturvallisuusselvitys on osa yritysturvallisuutta, osa kaikkien toimintojen turvallisuutta, jossa asiat suunnitellaan ja toteutetaan ja tehtyjä toimia arvioidaan ja tarvittaessa parannetaan.

5 LÄHTEET

Turvallisuusselvityslaki, 726/2014

Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista, 588/2004

Turvallisuusselvityslaki, 177/2002

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta, 621/1999

Valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnosta, 681/2010

Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta, 1030/1999

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusselvityslainsäädännön sekä siihen liittyviksi laeiksi, HE 57/2013

Hallintovaliokunnan mietintö, HaVM 16/2014vp - HE 57/2013vp

Perustuslakivaliokunnan lausunto, PeVL 3/2014vp - HE 57/2013vp

Hirsjärvi S., Remes P. ja Sajavaara P. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005

Kerko P. Turvallisuusjohtaminen. WS Bookwell Oy. Porvoo 2001

Kouri I. Teli-suojelusta yritysturvallisuuteen 1959-2016. Julkaisu 2016

Pesonen M. Yrityksen turvallisuusjärjestelyt, Helsinki: Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja 1993

4/2013 Henkilöstön tietoturvaohje, VAHTI-ohje 2013

6 LIITTEET

Liite 1 Yritysturvaluissuusselvityshakemus osa A

Liite 2 Yritysturvaluissuusselvityshakemus osa B

Liite 3 Yritysturvaluissuusselvitystodistus

Liite 4 Yritysturvaluissuussitoumus

Liite 5 Henkilöturvaluissuusselvityshakemus

Liite 6 Henkilöturvaluissuusselvityshakemuksen liite

Puolustusvoimat

Yritysturvallisuusselvityshakemus A¹⁽¹⁾
Yrityksen suostumus

LIITE 1

Yrityksen nimi	Y-tunnus
Postiosoite	
Postinumero	Postitoimipaikka
Kohteen käyntiosoite, jos eri kuin yllä	
Yhteyshenkilön nimi ja tehtävä yrityksessä	
Yhteyshenkilön puhelinnumero	Yhteyshenkilön sähköpostiosoite

Yrityksen vastuhenkilöt¹ allekirjoitetut henkilöturvallisuusselvityshakemukset liitetään tähän hakemukseen

Nimi ja tehtävä yrityksessä

Yritykselle luovutettavan viranomaisen tiedon ylin suojaustaso:

Suojaustaso STIV STIII STII

Yritysturvallisuusselvityksen piiriin esitetään sisällytettäväksi:

Yrityksen luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arviointi²

Hallinnollisen turvallisuuden arviointi

Tilaturvallisuuden arviointi

Tietojärjestelmän arviointi

☐
☐
☐
☐

Annan suostumuksen yritysturvallisuusselvityksen tekemiselle edustamassani yrityksessä

Paikka ja aika	Allekirjoitus ja nimenselvitys
----------------	--------------------------------

Onko yrityksestä aiemmin laadittu yritysturvallisuusselvitys?

Ei Kyllä Laatiija:

Vuosi:

Suojaustaso STIV STIII STII

¹ Vastuhenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka merkitään viranomaisen julkiseen rekisteriin yhtiömiehenä, vastuullisena yhtiömiehenä, toimitusjohtajana, yrityksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä tai henkilönä, jolla on prokuura- ja nimenkirjoitusoikeus

² Turvallisuusselvityslaki 726/2014 37§

LIITE 2

Hakija
Yhteyshenkilö

Yritysturvallisuusselvityksen hakemisen peruste

--

Onko yritysturvallisuusselvityksessä tarkoitus arvioida yrityksen tietoturvallisuuden taso?

Ei Kyllä Yrityksessä käsiteltävän tiedon yli suojaustaso ST IV ST III ST II

Yritysturvallisuusselvitykseen esitetään sisällytettäväksi

Luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arviointi¹Ei Kyllä

Hallinnollisen turvallisuuden arviointi

Ei Kyllä Arviointiperuste

Tilaturvallisuuden arviointi

Ei Kyllä Arviointiperuste

Tietojärjestelmän arviointi

Ei Kyllä Arviointiperuste

Selvityksen hakijan edustajan allekirjoitus

Paikka ja aika	Allekirjoitus ja nimenselvennys

¹ Turvallisuusselvityslaki 726/2014 37§

Puolustusvoimat

Yritysturvaluissusselvitystodistus

LIITE 3

Yrityksen nimi	Y-tunnus
Käyntiosoite	

Yritysturvaluissusselvitykseen on sisällytetty

Yrityksen luotettavuuden ja sitoumuksenhoitokyvyn arviointi

Ei Kyllä

Yrityksen vastuuhenkilöiden henkilöturvaluissusselvitys

Ei Kyllä Selvityksen laajuus:

Yrityksen tietoturvaluissuuden tason arviointi

Ei Kyllä Luovutettavien asiakirjojen ylin suojaustaso ST IV ST III ST II

Yrityksen hallinnollisten turvaluissuudenmenettelyjen arviointi

Ei Kyllä Arviointiperuste:

Tilaturvaluissuuden arviointi

Ei Kyllä Arviointiperuste:

Auditoitujen tilojen käyntiosoitteet:

Sähköisen tiedonkäsittelyn menettelyt:

Ei Kyllä

Tämä todistus on voimassa pp.kk.vvvv saakka.

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Helsingissä pp.kk.vvvv

Alle Kirjoitus
nimenselvennös

Sitoumuksen antaja **YRITYKSEN NIMI (jäljempänä ”yritys”)**
Osoite
Y-tunnus:

Johdanto

Turvallisuusselvityslain (726/2014) 9§:n mukaan Pääesikunta päättää yritysturvallisuusselvityksen tekemisestä yrityksestä, joka hoitaa tai jonka on tarkoitus hoitaa puolustusvoimien tehtävää, taikka yrityksestä, joka liittyy puolustusvoimien hankintoihin. Turvallisuusselvityslain 46 §:n mukaan Pääesikunta antaa yritysturvallisuusselvityksen perusteella hakijalle ja yritykselle yritysturvallisuusselvitystodistuksen, jos yritys täyttää selvityksen perusteena olevat tietoturvaluutta koskevat vaatimukset. Kansainvälisten tietoturvaluusvelvoitteiden toteuttamiseksi yritysturvallisuusselvitystodistuksen (Facility Security Clearance Certificate, FSCC) antaa kuitenkin kansallinen turvallisuusviranomainen siten kuin laissa kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista (588/2004) säädetään.

Yritysturvallisuusselvitystodistus on voimassa enintään viisi vuotta ja yritys voi hyödyntää sitä sen voimassaoloaikana kaikissa hankkeissa, joissa edellytetään vastaavan tasoista yritysturvaluusselvitystä. Yritysturvaluusselvitys voidaan laatia myös osittaisena ja sitä voidaan tarvittaessa myöhemmin täydentää.

Tämän sitoumuksen antamisesta säädetään turvallisuusselvityslain 40 §:ssä, jonka mukaan toimivaltainen viranomainen voi yritysturvaluusselvitystä ja sen perusteella annettavaa todistusta laatiessaan edellyttää, että elinkeinonharjoittaja sitoutuu huolehtimaan tietoturvaluustason säilyttämisestä sekä ilmoittamaan muutoksista, joilla on siihen vaikutuksia sekä antamaan tietoturvaluustason säilyttämisen valvomiseksi viranomaiselle luvan päästä yrityksen tiloihin sekä antamaan seurannassa tarvittavia tietoja.

Yritysturvaluusselvitystodistus voidaan peruuttaa, jos yrityksen toiminta ei enää täytä niitä vaatimuksia, jotka ovat olleet edellytyksenä todistuksen antamiselle eikä yritys ole asetetussa määräajassa korjannut puutteita.

Määritelmät

Yritysturvaluusselvityksellä tarkoitetaan yrityksen ja sen laajuudesta riippuen yrityksen vastuuhenkilöiden luotettavuuden, yrityksen tietoturvaluuden tason sekä sitoumustenhoitokyvyn arvioimiseksi turvallisuusselvityslain säädettyllä tavalla laadittavaa selvitystä.

Henkilöturvallisuusselvityksellä tarkoitetaan henkilön nuhteettomuuden tai luotettavuuden varmistamiseksi turvallisuusselvityslain säädettyllä tavalla laadittavaa selvitystä.

Yrityksen vastuuhenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka merkitään viranomaisen julkiseen rekisteriin yhtiömiehenä, vastuullisena yhtiömiehenä, toimitusjohtajana, yrityksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä tai henkilönä, jolla on prokuura- ja nimenkirjoitusoikeus.

Luokitellulla asiakirjalla tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, johon on mainittu lain 25 §:n 3 momentin tai sen nojalla annettujen säännösten nojalla taikka kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain (588/2004) nojalla tehty tai voidaan tehdä luokitusmerkintä sen osoittamiseksi, minkälaisia tietoturvaluusvaatimuksia asiakirjaa käsiteltäessä noudatetaan.

Kansainvälisellä tietoturvaluusvelvoitteella tarkoitetaan sellaista Suomea sitovaa kansainväliseen sopimukseen sisältyvää määräystä sekä sellaista muuta Suomea koskevaa velvoitetta, jota Suomen on noudatettava ja joka koskee erityissuojattavan aineiston suojaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

Luokiteltujen asiakirjojen suojaaminen

1. Yritys sitoutuu pitämään luokitellut asiakirjat salassa ja suojaamaan niitä julkisuuslaissa (621/1999) ja tietoturvallisuusasetuksessa (681/2010) säädettyjen tietoturvallisuusvelvoitteiden edellyttämällä tavalla. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004).
2. Yritys sitoutuu noudattamaan seuraavia tietoturvallisuusvaatimuksia:
 - 2.1 Yrityksellä on sen johdon hyväksymät turvallisuusperiaatteet ja tietoturvallisuusohjeistus, jota ylläpidetään säännönmukaisesti.
 - 2.2 Yrityksessä tehdään säännönmukainen tietoturvallisuusriskien- ja uhkien arviointi osana yrityksen riskienhallintaprosessia.
 - 2.3 Pääsyoikeus luokiteltuihin asiakirjoihin annetaan yrityksessä vain niille henkilöille, joilla on tiedonsaantitarve, joille on annettu tietoturvaluokitus ja joilla on tarvittava henkilöturvallisuuslupa tai kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen niin edellyttäessä henkilöturvallisuuslupavastuu (Personnel Security Clearance Certificate, PSC-todistus). Ennen pääsyoikeuden antamista luokiteltuihin asiakirjoihin henkilöiden on kirjallisesti vakuutettava, että he ymmärtävät luokiteltujen asiakirjojen suojaamista koskevat velvollisuutensa sekä velvollisuuksien laiminlyönnistä aiheutuvat rikosoikeudelliset seuraamukset.
 - 2.4 Tietoturvallisuusvelvoitteista annetaan koulutusta luokiteltuja asiakirjoja käsitteleville henkilöille koko työsuhteen ajan.
 - 2.5 Yrityksellä on menettelyt turvallisuuspoikkeamien hallintaan.
 - 2.6 Yritys ilmoittaa mahdollisista tai tapahtuneista tietoturvallisuusrikkomuksista ja luokiteltujen asiakirjojen sisältäminen tietojen vaarantumisesta Pääesikunnalle. Mikäli kyseessä on kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttaminen, yritys ilmoittaa luokiteltuja asiakirjoja ja niiden sisältämiä tietoja koskevista rikkomuksista ja vaarantumisesta kansalliselle turvallisuusviranomaiselle.
 - 2.7 Mikäli kansainväliset tietoturvallisuusvelvoitteet niin edellyttävät, yrityksellä on menettelyt vierailulupa-asioiden (Request for Visit, RfV) hoitamiseksi.

Turvallisuusvastaava

3. Yrityksellä on oltava turvallisuusvastaava, joka on yrityksen johdon erikseen tehtävään nimitetty. Turvallisuusvastaavalla on oltava riittävä turvallisuusasiantuntemus ja resurssit tehtävien hoitamiseksi. Yritys sitoutuu ilmoittamaan turvallisuusvastaavan muutoksesta Pääesikunnalle. Mikäli kyseessä on kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttaminen, yritys ilmoittaa muutoksesta kansalliselle turvallisuusviranomaiselle.

Mikäli yritykselle myönnetään yritysturvaluokituksen perusteella kansallinen yritysturvaluokitus tai kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellinen yritysturvaluokitus (FSCC), tulee turvallisuusvastaavan huolehtia liitteen A (Turvallisuusvastaavan tehtävät) mukaisista tehtävistä ja tietoturvallisuusvelvoitteiden noudattamisesta yrityksessä.

Hankkeista ilmoittaminen

4. Mikäli yritys toimii tai sen tarkoitus toimia osapuolena kansainvälisissä tietoturvallisuusvelvoitteissa tarkoitettussa turvallisuusluokitellussa sopimuksessa (classified contract) tulee yrityksen ilmoittaa kansalliselle turvallisuusviranomaiselle tiedot hankkeesta.

Tietoturvaluustason säilyttäminen

5. Yritys sitoutuu ylläpitämään tietoturvaluusutensa yritysturvaluususselvityksessä edellytetyllä tasolla.
6. Yritys sitoutuu säilyttämään ja käsittelemään luokiteltuja asiakirjoja vain Pääesikunnan hyväksymissä tiloissa (LIITE B).
7. Yritys sitoutuu säilyttämään ja käsittelemään luokiteltuja asiakirjoja vain Viestintäviraston hyväksymissä tietojärjestelmissä tai Pääesikunnan hyväksymissä erillisissä, kovennetuissa tietolaitteissa (ns erilliskoneratkaisu).

Muutoksista ilmoittaminen

8. Yritys sitoutuu ilmoittamaan Pääesikunnalle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta yrityksen tietoturvaluustason säilyttämiseen.
9. Yritys sitoutuu ilmoittamaan Pääesikunnalle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta yritysturvaluususselvitykseen tai henkilöturvaluususselvityksiin.
10. Yritys sitoutuu ilmoittamaan Pääesikunnalle muutoksista yrityksen omistussuhteissa, mikäli yritysturvaluususselvitykseen on sisällynyt turvaluususselvityslain 37§:n mukaiset rekisteriperusteiset tarkastukset. Yritys sitoutuu ilmoittamaan Pääesikunnalle muutoksista yrityksen vastuuhenkilöissä, mikäli yritysturvaluususselvitykseen on sisällynyt yrityksen vastuuhenkilöistä laaditut henkilöturvaluususselvitykset.

Viranomaisen pääsy yrityksen tiloihin

11. Yritys sitoutuu antamaan Pääesikunnalle luvan päästä yrityksen tiloihin tietoturvaluustason säilyttämisen valvomiseksi.

Tiedonantovelvollisuus

12. Yritys sitoutuu antamaan Pääesikunnalle kaikki tarvittavat tiedot tietoturvaluustason arvioimiseksi.

Loppumääräykset

13. Voimassaolo ja peruuttaminen: Tämä sitoumus on voimassa yritysturvaluususselvityksen voimassaolon ajan, kuitenkin enintään 5 vuotta. Mikäli yritysturvaluususselvityksen ja tämän sitoumuksen perusteella annettu yritysturvaluususselvitystodistus peruutetaan, lakkaa myös tämän sitoumuksen voimassaolo. Luokiteltujen asiakirjojen suojaamista koskevat velvoitteet säilyvät voimassa sitoumuksen voimassaolon päättymisen jälkeen kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten tietoturvaluususselvityksien mukaisesti.
14. Sitoumuksen uudistaminen: Yritys sekä Pääesikunta arvioivat tarvittaessa sitoumuksen uudistamistarpeen.
15. Liitteen B päivittäminen: Sitoumuksen liitettä B voidaan päivittää Pääesikunnan ja yrityksen turvallisuusvastaavan välisellä sopimuksella.
16. Rikkominen/laiminlyönti: Tämän sitoumuksen velvoitteiden rikkominen tai laiminlyönti voi johtaa yritysturvaluususselvitystodistuksen peruuttamiseen turvaluususselvityslain 55 §:n mukaisesti.
17. Sitoumus on laadittu kahtena samansanisena kappaleena, yksi kummallekin osapuolelle.

Paikka **pp.kk.vvvv**

Yritys Oy:n puolesta

Titteli Etunimi Sukunimi

Titteli Etunimi Sukunimi
Yrityksen turvallisuusvastaava (FSO)

Sitoumuksen vastaanottaja (Yritysturvallisuus selvitystodistuksen myöntäjän edustaja)

Titteli Etunimi Sukunimi

LIITTEET: LIITE A Turvallisuusvastaavan tehtävät
 LIITE B Yritysturvallisuus selvityksen raportti (PEDSA laatima)

LIITE A Turvallisuusvastaavan tehtävät

Turvallisuusvastaava (Facility Security Officer, FSO) on henkilö, jolla on riittävä turvallisuusosaaminen ja jonka yrityksen johto on nimittänyt vastaamaan yrityksen turvallisuusasioista luokiteltujen asiakirjojen suojaamiseen liittyvissä kysymyksissä. Turvallisuusvastaava tekee yhteistyötä toimivaltaiten turvallisuusviranomaisten kanssa. Turvallisuusvastaava huolehtii, että yritys toteuttaa seuraavat toimet:

Henkilöstöturvallisuus

Yritys

- a) ylläpitää listaa niistä yrityksen tehtävistä, jotka edellyttävät pääsyoikeutta luokiteltuihin asiakirjoihin kussakin hankkeessa;
- b) huolehtii tietoturvaluokituksen antamisesta niille henkilöille, joille on tarkoitus antaa pääsyoikeus luokiteltuihin asiakirjoihin ja ylläpitää koulutustietoja;
- c) hakee tarvittavat henkilöturvallisuusselvitykset ja henkilöturvallisuusselvitystodistukset niille henkilöille, joille on tarkoitus antaa pääsyoikeus luokiteltuihin asiakirjoihin;
- d) myöntää pääsyoikeuden luokiteltuihin asiakirjoihin niille henkilöille, joilla on tiedonsaantitarve, joille on annettu tietoturvaluokitus ja joilla on tarvittava henkilöturvallisuusselvitys tai henkilöturvallisuusselvitystodistus sekä ylläpitää listaa niistä yrityksen henkilöistä, joille on myönnetty pääsyoikeus luokiteltuihin asiakirjoihin;
- e) huolehtii ulkomaille kohdistuvan vierailulupahakemuksen (RfV) täyttämisestä, vakuuttaa tiedot oikeiksi allekirjoituksellaan ja toimittaa vierailulupahakemuksen kansalliselle turvallisuusviranomaiselle;
- f) antaa säännönmukaisesti tietoturvaluokitusta niille henkilöille, jotka käsittelevät työtehtävissään luokiteltuja asiakirjoja ja ylläpitää koulutustietoja, sekä ylläpitää tietoturvaluokituksen saaneiden henkilöiden kirjallisia vakuutuksia;
- g) ilmoittaa Pääesikunnalle mahdollisesta tarpeesta peruuttaa henkilöturvallisuusselvitystodistus sekä kansalliselle turvallisuusviranomaiselle mahdollisesta tarpeesta peruuttaa PSC-todistus; ja
- h) huolehtii poislähtevien työntekijöiden kanssa käytävästä keskustelusta liittyen luokiteltujen asiakirjojen salassapitoon.

Turvallisuuden hallinta

Yritys

- a) ylläpitää yrityksen turvallisuusohjeistusta;
- b) tarkastaa säännönmukaisesti yrityksen turvallisuustoimenpiteet ja ilmoittaa mahdollisista muutoksista Pääesikunnalle; ja
- c) tekee säännönmukaisesti riskiarvion ja ilmoittaa mahdollisista luokiteltujen asiakirjojen ja niiden sisältämän tiedon suojaan kohdistuvista riskeistä Pääesikunnalle.

Tietoturvaluokitusrikkomukset ja luokiteltujen asiakirjojen vaarantuminen

Yritys

- a) ilmoittaa viipymättä epäilystä tai tapahtuneesta tietoturvaluokitusrikkomuksesta tai luokiteltujen asiakirjojen ja niiden sisältämän tiedon vaarantumisesta Pääesikunnalle sekä mikäli kyseessä on kansainvälisen tietoturvaluokitusvelvoitteen toteuttaminen, kansalliselle turvallisuusviranomaiselle;
- b) tekee yhteistyötä Pääesikunnan ja kansallisen turvallisuusviranomaisen kanssa tietoturvarikkomuksen tai luokiteltujen asiakirjojen tai niiden sisältämän tiedon vaarantumisen selvittämiseksi; ja
- c) raportoi Pääesikunnalle mahdollisista vakoilyrityksistä.

LIITE B Yritysturvallisuus selvityksen raportti

YRITYSTURVALLISUUSSELVITYKSEN RAPORTTI

Selvityksen kohde

Yrityksen nimi
Yrityksen osoite

Selvityksen kohteen vastuuhenkilöiden henkilöturvallisuus selvitykset

Selvityksen kohteen vastuuhenkilöiden turvallisuus selvityksissä ei tullut ilmi yritysturvallisuus selvitystodistuksen myöntämiseen vaikuttavia seikkoja.

Selvityksen kohteen rekisteriperusteinen tarkastus

Selvityksen kohteen rekisteriperusteisessa tarkastuksessa ei tullut ilmi yritysturvallisuus selvitystodistuksen myöntämiseen vaikuttavia seikkoja.

Esitys

Esitän, että tarkastusten laatimishetkellä käytössä olevien tietojen perusteella voidaan suoritettujen selvityksen kohteen rekisteriperusteisten tarkastusten, yrityksen vastuuhenkilöiden henkilöturvallisuus selvityksessä tehtyjen tarkastusten sekä yrityksessä muutoin suoritettujen tarkastusten perusteella myöntää yritykselle yritysturvallisuus selvitystodistus, siten että;

- xxxxxxx
- xxxxxxx

Käsittelijä

Etunimi Sukunimi

Vivakoodi

Henkilöturvallisuusselvityshakemus 1 (2)
Turvallisuukselvytlaki (726/2014)

Lähetteen diaariotiedot

/PEDSA/www

LIITE 5

Salassapitoleima

A1. Turvallisuukselvytyksen laajuus Suppea Perusmuotoinen Laaja**A2. Hakijan tiedot (Työnantaja/toimeksiantaja täyttää)**

Hakija (organisaatio)	
Yhteyshenkilön nimi ja asema	
Puhelin	Sähköpostiosoite

A3. Selvityksen hakemisen peruste

☐ Nimitys virka- tai työsuhteeseen	☐ Kansainvälisen henkilöturvallisuustodistuksen hakeminen (PSC, KvTituL 588/2004)
☐ Pääsy viranomaisen turvallisuusluokiteltuun tietoon/tilaan	☐ Henkilöturvallisuustodistuksen hakeminen (43 §)
☐ Koulutukseen hakeutuminen	☐ Turvallisuukselvytyksen uusiminen

A4. Tehtävän tiedot

Tehtävänimike	Yritystyönantaja
Tarkka tehtäväkuvaus (mitä tekee, missä tekee)	
Kuvaus suojattavasta tilasta tai tiedosta (ml. suojattavan tiedon taso)	
☐ Työ- tai virkasuhde on vakituinen/toistaiseksi voimassa oleva ☐ Työ- tai virkasuhde on määräaikainen ajalle:	

A5. Hakija hakee selvityksen kohteesta lisäksi itse Huumausainetestin Lääkärintodistuksen Luottotiedot**B1. Selvityksen kohteen henkilötiedot**

Sukunimi	Etunimet	
Entiset nimet	Henkilötunnus (jos ei ole, syntymäaika)	
Sukupuoli ☐ Mies ☐ Nainen	Siviilisääty	Ammatti
Syntymäkotikunta	Syntymävaltio	
Kansalaisuus	Äidinkieli	
Entiset kansalaisuudet, muutospäivämäärät		
Muut kansalaisuudet		

B2. Selvityksen kohteen yhteystiedot

Lähiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Postiosoite, jos eri kuin yllä	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelinnumero virka-aikana	Matkapuhelin	
Sähköpostiosoite		
☐ Selvityksen kohteella on väestörekisterilain 36 §:n mukainen turvakielto (tietoja käsitellään suojausvaatimukset huomioiden)		

Selvitys koulutuksesta ja virka- ja työsuhteista
Liite henkilöturvallisuusselvityshakemukseen

Nimi:

LIITE 6

Koulutus:

Oppilaitos	Tutkinto	Valmistumisaika

Virka- ja työsuhteet (vähintään viimeisen 10 vuoden ajalta):

Työnantaja	Nimike	Tehtävät	Ajanjakso